

✠ ПОСЛНАЈ БОГЪ

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

6. číslo

Budyšin, junij 1963

Lětnik 13

Měsačne hrono na smažnik 1963

Knjez je Bóh, kotryž nas rozswěći.
Psalm 118, 27

Hižom w zemskich, swětnych wěcach trjebamy rozswěćenje. Tak praji na příklad wučer šulerjej, kiž je so dołho wo prawe dopjelnjenje swojich nadawkow prócował, hdyž je so jemu skónčnje poradžilo: „Nětko je tola hišće w prawym wokomiku rozswěćenje tebi přišlo!“

A kak wjele bóle je to nam nuzne w duchownych wěcach, we wěcach wěry. Kak husto njejsmy hižom spěwali, přišedši do Božeho domu: „Rozswěć našu wutrobu, zo nawučić da z nowoh... wšón naš rozom z mudrosću je čma, my smy bludne džěci, hdyž twój Duch nas z jasnosću swojoh' swěta njerozswěći!“

K čomu maja naše chěže wokna? K čomu wječor lampy zaswěćimy? To so samo wot so rozumi! Zo bychmy swětle stwy měli, zo bychmy něšto widželi! — A runje tak je na duchownym polu: K čomu je trjeba, zo nas we wěcach wěry Bóh Knjez rozswěćuje, a to přez swjateho swjateho Ducha? Zo bychmy něšto widželi, zo bychmy Boha a jeho Syna Jezom Chrysta prawje widželi, prawje poznali. Kajki blud namakamy w tym nastupanju pola nas! Přeco zaso stejimy před nastrožacym faktom, kak mało někotryžkuli wo Bohu wě, wo Chrystusu, kak wopak sej někotryžkuli to wšo mysli a předstaja! Pawoł praji: „Nichtó njemóže Jezusej Knjez rěkać, chiba přez swjateho Ducha!“ (1. Kor. 12, 3) Tuž spěwajmy w swjat-kownym času: „Nětk swjatoh' Ducha prosymy za wobstajnu wěru, w kotrejž smy!“

A swjateho Ducha tež trjebamy, zo by nas rozswěćił k temu, zo bychmy sami sebje lěpje widželi a spoznali! Přetož, kak steji? Je-li zwada mjez dwěmaj, što ma winu, hdyž so jednoho prašeš? Přeco druhu! Kak čězko je čłowjekej, zo sameho spóznać. Tež k tomu trjebamy Ducha, kiž nas rozswěći. My rěkamy jemu potom „Duch pokuty“.

Stary wyši farar Zarjeńk w Chwaćicach powědaše nam studentam w tehdomnišim serbskim seminarje scěhowacy podawk: Hižom w prjedawšich časach so sta, zo někajki krawc na wsy ženje k spowědži njeńdžeše. Jako so farar za tym wopraš, wotmołwi: „Tam dyrbyu tola prajić „Ja chudy, hubjenu hrěšny čłowjek“ A to tola njeńdže, to njemóžu!“ Wón bě sprawný! Ale čehodla njemóžeš tak prosyć? Dokelž njebě rozswěćený wot Božeho Ducha, tak njeměješ žane póznaće hrěchow! A čehodla někotryž-

Modlće so!

Wěš, što to je „na klakanje biće“ abo tež „přebiwanje“? Z nowej techniku wšak wjace přebiwanje móžne njeje. Hdyž pak z ruku zwonjachu, běše hordosć wšitkich zwónkow, zo ze zwonjenjom na raz přestachu. Temu słušeše wulka wušiknosć a tež zmužitost. Zwonjer so za powjaz powěsny a so da sobu storhnyć a na tajke wašnje zwón zadžerža. Zajimawa bě wěc, hdyž třo zwonjachu a na wučinjene znamjo nadobo wšitcy přestachu zwonić.

Hdyž bě zwón zadžeržany, přimny zwónk bičk z ruku a klepny 9 króc do zwona. To běše nětko to „přebiwanje“ abo „na klakanje biće“. Kóždy přesta wosrjedž džěta. Štóz bě po puću, pozasta, sej čapku scáhny a rucy styknywši so modleše swój Wótčenaš, hdžežkuli běše. Wša rozmołwa woćichny, přetož zwón namołwješe: rogate — modlće so.

To drje běše prjedy imasantne, hdyž zwonjer swój zwón nadobo zadžerža. Mi pak so nětk tež lubi, zo při elektriskim zwonjenju zwón tak po mału dobiwa, mjelčo a mjelčišo, doniž tak cyle měrnje njewusnje.

Hdy pak dyrbimy so nětk modlić. Prjedy čakachmy na přebiwanje. Chcemy so docyla modlić? Za čichim tola cyle wěšće. Kak pak wonka, hdyž smy z druhimi hromadže? Naš Knjez Chrystus je nam prajił: hdyž chceš so modlić, dži do swojeje komorki a zamkni durje a tam so modli. WÓN pak je tež prajił: Štóz mje póznaće před čłowjekami, teho chcu ja tež póznać před swojim njebjeskim Wótcom.

Kak mamy so potajkim zadžeržeć, hdyž rano, připoldnju a wječor zwón namołwja: Modli so!? Čiń, kaž maš Ty to za prawe. Wobćežuju Tebje tole zjawne napominanje k modlitwje? Ničo wo to. Njehněwaj so. Daj so na Boha Knjeza dopominać.

Wo čo chcemy Boha prosyć?

Rano chcemy so Bohu džakować. Tež Ty maš přičiny dosć so Bohu džakować.

Připoldnju, wosrjedž džěta, na wyšinje dnja, dopomny so, kak tež naše žiwjenje swoju wyšinu překroči, a džen so nachila a wječor so bliži. Pozastań ze swojim džětom. Njeh na wokomik womjelknu Twoje starosće, Twój hněw, Twoja hórkosć. Twoje žiwjenje so ruče mjenje. Dopomni so žeho, hdyž připoldniši zwón zwonu.

Wječor chcemy Boha wo měr prosyć, wo měr mjez ludami, zo bychmy móhli džětać a spěwać bjez bojosće před kanonami a bombami. Modlmy so za swětnu wyšnosć, zo by so jim poradžilo měr wuchować, a tam, hdžež je hišće wojna, jón z nowa postajić. Spominajće na to, zo je knježenje čězki a zamołwity nadawk. Proš za tych, kotřiž maju knježić. Modlmy so wo měr našich dušow. Ty sy njespokojny; žiwjenje njeje Tebi to spožičilo, štož by sej zaslužil; druhim so lěpje dže; druzy su zbožowni a Ty sy chory! druhim so jich džělo bohaće plaći a Twoja próca je mjenje abo bóle podarmo; Ty z hórkosću spominaš na rjane zaše časy! Modli so a Twoja duša zo změruje. W.

Naša njeđzela

Třeća kazń tola praji: „Ty dyrbiš swjaty džen swjećić.“ Što to rěka? Zo so wšědneho dnja wzdamy a sej měr a zabawu poprejemy? Ně, z tym njebychmy kaznju dopjelnili. Bychmy samo rječ móhli: Nawopak, jelizo njeđzela na tajke wašnje wukładujemy, by to skónčnje za nas był prózdny, wostudly džen. Zawěšće wěmy so hišće dopomnić na lěta džěcatstwa. Tehdom njewědžachmy njeđzela po-

kuli přėdowanje a Bože słowo zacpěwa, jo za swjate nima, rady njeslyši a njewuknje — kaž Luther praji —? Dokelž njeje wot Boha rozswěćený a so tež wo to njepročuje! Derje pak temu, kiž to wě: Knjez je Bóh, kotryž nas rozswěći! A kiž so da tež woprawdže rozswěći! La.

połdnju, što měli započěć. Abo skónčnje je tež tak, zo je njeđzela za nas tak prózna a bjezzmyslna, zo sej ju z něcim wupjelnimy, jenož zo so nam njeby wostudžilo. To je potom husto tak, zo je njeđzela džen hrěšneho a njerodneho žiwjenja. Wbohi čłowjek njemóže so na tajke wašnje wočerstwić a dže pónđzela mučny a rozbity na džělo. Je tola znate, zo njeje na žanym druhim dnju telko přėndženjow přėčiwo zakonjej kaž runje njeđzela.

Ně, tak to njesmě być. Z kaž wulkotnej swobodu wukładuje Luther třecu kaznju! Kazń rěka: Ty dyrbiš swjaty džen swjećić. Luther je tak wulkomyslny, zo we swojim wukładowanju swjaty džen ani njemjenuje; wón dawa so hnydom do najwažni-

šeho a praji: „My dyrbimy so Boha boječ a jeho lubować, zo bychmy přédowanje a Bože słowo njezaczepěwali, ale jo za swjate měli, radzi slyšeli a wuknyli.“ Jemu dže wo wobsah. Křesćanska cyrkej swjetej njedželu jako džen Jezusoweho zrowastaća. Jezusowa wosada zhomadžuje so na wšëm swěće na tutym dnju, zo by jeho słowo slyšala a we swjatym sakramenće jeho čelo a krej woptała a sej zhubjenu zhomadnosć z Bohom znowa darić dała. Wězo, to móže so tež na druhim dnju stać. Njedžela pak je za to wosebje data a darjena.

Tole ma wšitko wjele wjace wuznana, hač sej to tak někotry čłowjek myslí, kiž z boka steji. Wšitcy wěmy, pod kajkej dušinej nuzu runje džensniši čłowjek čerpi, kak wón za něčim pyta, štož móhlo jeho dzeržec. Wšitcy tež někak wěmy, zo trjebamy Božeho Ducha, zo by z nas nowych čłowjekow sćinił. Tola wjetšina nje-wě, zo nam Bóh swojeho Ducha a swoju móc ani wosnje ani na někajke druge tunje wašnje njeđari. Bóh je přez swojeho Syna wosebite srědki spožčil, přez kotraž wón swojeho Ducha wudželuje, hdy a hdžež chce. Na nas zaleži, hač tule Božu pomoc zACPěwamy abo chutnje wužiwamy. Potajkim njeđnje njeđzelu wo to, zo bychmy znajmjeńša jónkróć wob tydžen swoje pobožne začuća wuzběhowali. Dže jeniče wo časne a wěčne derjeměće a wo zbožnosć, zo bychmy swěru a pilnje Božu pomoc we słowje a sakramenće wužiwali.

Kóždy z nas je potrěbny, zo by sej njeđzelu znowa zdobyl. Tola nic tak, zo by to byl prózdny džen. Ně, na tutym dnju chcemy so ze wšitkimi kře-

sćanami na zemi zhomadžować, zo bychmy swojeho Knjeza chwalili, jemu spěwali, so k jeho swjatemu mjenu wołali, jeho drohe słowo slyšeli a jeho swjaty sakrament wužiwali. A na tutym dnju bychmy tež dyrbjeli mječ zmužitósć, pytać čišinu a samotnosć, zo bychmy čisce sami z Bohom rěčeli a wón z nami. Nic pak tak, zo njeđzelu swoje nuzy a čěsnosće potajamy a pohlušamy. Čim sylnišo wone nas nazajtra zaso čwěluja. Ně, runje njeđzelu měli sej brać chwile, zo bychmy wšitko, štož nas čěsnja, Bohu wupowěđali a jeho wo radu a pomoc prosyli. Potom so nam wšitko jewi w čisce hinašim swětle. Potom směmy wolóženi wodychnyć a pónđzelu z nowej mocu do džeła hić.

Naše wosady měle z prawej chutnosću dopóznać: Mamy njeđzelu, mamy porjad cyrkwyje. Słowo a sakrament bywatej nam w bohatej měrje poskićenej. Njeh tola wšitcy dopóznamy, što je to do hnady, a što to za nas a za naše džeć rěka. Njeje tak, zo husto na to njekeđžubjemy? Runje tohodla smy na našej duši wochudnyli a runje tohodla je wšitko do njeporjada zjělo. Bóh pak nas woła. Jelizo pak na njeho njesluchamy a jeho hnadu dale zACPěwamy, potom móže wón nam tež tole hišće zebrać. Před tym nas Bóh Knjez zwarnuj!

Tuž chcemy mjez sobu, kaž steji w listě na Hebrejskich na 10. stawje, keđžbować jedyn na drugeho tak, zo bychmy so wabili k lubosći a k dobrym skutkam, a njewopuščili sami swoje zhomadženje, jako někotři wašnje maju; ale so mjez sobu napominali, a to čim bóle, hač my wídzimy, zo so džen přibližuje.

Japanski Bodelschwingh Toyohiko Kagawa

10. 7. 1888–23. 4. 1960

Jeho staršej běstaj bohataj. Jako bě mlody Kagawa do křesćanskeje cyrkwy zastupil bu wón wot swojich přiwuznych zastorčeny. Wopyto-waše teologisku šulu w japanskim měsće Kobe a běše žiwy w dželaćerskich džělach města. Jeho praktiske socialne skutki su: založenje wšelakich twornjow, kliniki, jědžěrnje a lěharnje za chudych dželaćerjow atd. Nimo toho je wón wjele knihow a basni napisal. Přez njeho bu wjele pohanow dobytych. To je w krótkich sadach jeho žiwjenje.

Něhdy so jeho prašachu, kak to přindže, zo chce wón runje chudym sluzić. Na to wotmołwi: „Hizom z 15 lětami, hdyž buch křčeny, čujach we sebi hnuće, so wo chudych a bědných starać. Čitach wo duchownych, kotřiž běchu mjez chudymi žiwi, zo bychy jim pomhali. Z 19 lětami sym w měsće Toyohashi 40 dnjow dolho na hasach přédował. Na štyrcetym dnju, jako so jara dešćowaše, přédowach dale. Lědma bě wuwolał: „Bóh je lubosć! To chcu ja wołać a připowědać, dóńž njepadnu. A hdžež je lubosć, tam so Bóh sam jewi!“ – A při tym so wón zwjeze. Bě so strašnje nazymnił a dyrbješe do loža. Tola Kagawa njeměješe pjenjez, zo móhl sej lékařarja skazać. Wosadny farar pak posla k njemu lékařarja a tón zwěsći: tuberkulozne zahorjenje plucow. Cyły tydžen chablaše Kagawa mjez žiwje-

njom a smjerću. Po tym bě so wón cyły džen dolho modlil a posčil. Popódnju w třoch zaja jeho wulka znutřkowna radosć. Na druhu džen přindže lékařar a tón so njeměješe do džiwać, zo je jeho pacient zaso strowy. W najčěšich hodžinach swojeje chorosće bě sej Kagawa slubil, zo chce – jelizo wustrowi – do najchudšeho džěla města hić a tam mjez bědnymi bydlić.

„To bě mysl, kotraž je mje zaso k žiwjenju wroćo dowjedla. Wot nětka běch přeswědčeny, zo je mje Bóh powołał, Jezusowy duch mjez chudymi připowědać.“

Tam so jemu poradzi, mlodych a starych mužow, kotřiž ničo dobrego wjace na tutym swěće njewočakowachu, zhomadžić. Wot přjedawšeho zlóstnika wotnajo-waše staru hětku. Tam wón ze swojeje žony štyri lěta a wosom mėsacow bydleše, zo by za chudych džělał. Při tym so wón tež najnišeje sluzby njehańbowaše.

Tudy pak dopózna, zo njemóžetaj jedyn abo dwaj čłowjekaj wšitkich tutejch bědných ludži polěpsić. Jeho žona tuž zastupi do bibliskeje šule w měsće Yokohama a wón poda so do Ameriki na universitu. Po dokončěnju teologiskeje šule nawrócištaj so wobaj zaso na džesać lět do stareho džěla. Nětko založowaše Kagawa wšelake dželaćerske towarstwa, z kotrymiž chceše docpěć, zo dželaćerstwo

wěste socialne zawěšěnje dóstanje.

Po tym poda so do Osaki. Tam bydleše wjetšina wuwučěnych, pilnych dželaćerjow. Jich chceše wón dobyć, zo bychy chudym pomhali.

Swoj přeni zaměr bě Kagawa docpěł. W zanjerodzenych, bědných džělnicah města Kobe, hdžež žiworjachu přjedawši rubježnicy a prošerjo, počachu Chrystusa lubować. Mordarstwo a druge njekmanstwo woteběraše a na wjele městnach zhomadžowachu so ludžo na nutnosće.

Po něčim je japanske knježerstwo dželaćerske sydlišća wutwarić dało a z tym bu najwjetšej nuzy wobaranane.

Raznje a njebojaznje je Kagawa tež wojował přeciwo kurwarstwu, přeciwo tutej „narodnej hańbje“, kaž wón to sam mjenowaše. Wosebje je wón japanske žony napominał, zo bychy jemu pomhale, japanskich mužow za přistojne mandželske žiwjenje dobyć.

1960 je Kagawa zemřel. Wšo swoje džělo je wón wobhladowal jako džělo za Chrystusa.

... a tola nic podarmo

W léce 1944. Mlody Italčan namaka na brjoze Gardaskeho jězora němsku holcu, kotraž bu přez bombu čězko zranjena. Wona bě w němskim wójsku za powěšćerku. Njeměješe sej nětko wjace sama pomhać. Što pak činješe mlody Italčan, kotryž ju namaka? Wón donjese ju domoj do swojeho ródneho města – pjeć kilometrow daloko. Tam wón ju do chownje donjese. Holca přindže hnydom na operaciske blido, a dokelž bě trjeba, dari mlody muž tež hišće poldra litra swojeje krwě. Kak so wón wjeseleše, jako jemu powědžichu, zo je mloda holca před smjerću wuchowana. A hišće bóle so wón wjeseleše, jako někotre měsacy pozdžišo tale holca strowa před nim steješe. A hišće zbožowniši wón běše, jako wón lětko pozdžišo z tutej němskej holcu před wěrowanskim woltarjom klečeše. Čyłe město je so tehdom z nim wjeselilo. Potom chcyštaj so mlodaj mandželskaj na kwasne pućowanje podać, tola njeměještaj hišće dosć pjenjez. Tuž dyrbještaj pućowanje wotstorčić. Tola jeju kwasne pućowanje měješe čisce hinašić wukónč hač běstaj to wočakowaloj. Bórže so zaso nawrócištaj. Ludžo w měsće so stróžichu a wídzachu, zo mloda žona swojeho muža wjedže. Wón bě woslepił. Buštaj po puću pod lawinu zasypanaj. Lékarjo třasechu hłowu a mēnjachu, zo tu njeje nadžije. Snano móhlo so znajmjeńša jedne wóčko wuchować. Za to pak dyrbjał jedyn druhi swoje strowe wóčko woprować. Mloda mandželska bě hnydom zwolniwa, swojemu mužej jedne wóčko darić.

Po operaciji so minychu štyri měsacy. Nětko so jewješe w jednym wóčku male swětlesko. Po něčim bywaše tele swětlesko přeco wjetše a sylniše, a mlody Italčan zaso na jedne wóčko wídzěše. Radosć mlodeju mandželskeju so njeđodži wopisować. Haj, cyła Italska je so z nimaj wjeselila. Tež bamž posla jimaj wutrobne zbožopřeće. A potom pak sta so něšto džiwne. Někotre měsacy pozdžišo pokazowaše so tež w tamnym wóčku, kotraž njeběchu lékařarjo operowali,

samsne slabe swětłeško, tež wone by-
waše po něchim sylniše a bórže po tym
mlody muž zaso na wobě woči widže-
še. Njechaše to za wěrne měč a nje-
zwěri sej, to swojey žonje prajié.
Skónčnje bě jej to tola wuznał. A nět-
ko wona wědzeše, zo bě jeje wopór
podarmo. Rjekny pak jemu jenož:
„Sym zbožowna, zo možeš nětko na
wobě woči widžeć. A sym tež zbo-
žowna, zo sym cí móhla znajmjeńša
wo někotre měsacy čas ćemnoty po-
krótsić.“

(Po slowach p. Gordiana)

Mina Witkojc swjećeše 28. 5. 1963 swoje sydomdzesacyńy

Z wulkej česćownosću a džakow-
nosću spominamy na lubu jubilaruku
w Borkowach. Mina Witkojc je del-
njoserbsku literaturu krasnje wob-
haćila. Jako swěrna ewangelska
Serbowka so z nami rudži, zo so
w žanej delnjoserbskej wosadze wja-
ce serbsce njeprěduje.

Bóh Knjez chcył jej dale čitósć a
strowosć spožćić, zo by nam hišće
dolho pomhać móhla w prócowanju
wo naše lube Serbstwo.

Před polsta lětami woteńdže farar Šwjela z Wochoz do Dešna

1. junija tutoho lěta bě 50 lět, zo je
farar Šwjela so z Wochoz do Dešna
w Delnej Lužicy přesydlil, hdžež je
potom za fararja był, doniž njeje na
wotpočink šol. Sym pola njeho na
serbske pačerje chodzil do poslednje-
ho lětnika, kotryž je won we Wocho-
zach rozwučował. Tuž chcu někotre
słowčka wo jeho duchownym a serb-
skim prócowanju napisać.

Farar Šwjela so swěru wo Serb-
stwo staraše. Kruće na to dźeržeše, zo
kožde serbske dźečo na serbske pa-
čerje chodžeše. Won je tež w svojim
času serbske jutrowne spěwanje wo-
žiwil. Won so staraše wo rozšěrjenje
serbskeje literatury. We Wochozach
załoži „Serbske ewangelske towar-
stwo“ a w lěće 1912 bě mjez založe-
rjemi Domowiny. Won nawjedowaše
serbske lajske dźiwadlo we Wocho-
zach. Młodeho wučerja z Čelna na-
molwi, zo by serbske spěwne towar-
stwo založil. Za jeho čas da so jena
njewjesta w serbskej drasće wěrować,
štož jeho tehdom njemało wjeselaše.
Rady tež spominam, kak bě raz farar
Šwjela z nami dźěćimi na šulskim
wulěće.

Sym tele rynčki napisal, zo by so
zaso raz spominało na tuteho swěr-
neho serbskeho fararja. Moja lětuša
jubilejna confirmacija mje na njeho
dopomni.

August Laduš,
nětko w Hermanecach

Ewangelski cyrkwinski zwjazk w
Brazilskej chce lětsa znajmjeńša
5 milionam swoich krajanow čitanje
a pisanje nawučić. We wšitkich
ewangelskich cyrkwinskih twarje-
njach a wosadnych domach přewje-
duja so wučbne hodžiny. Nimo toho
je cyrkwinski zwjazk swoich wosa-
dnych prosyl, zo by každy pomhał,
ličbu analfabetow znajmjeńša wo jed-
neho pomjeńšić.

Misionar Livingstone – pioněr Afriki

Je nóc, mēsačk swēci. Daloko we
hlubokej Africe sedži črjódka zmu-
žitych mužů koło wokoło wohenja.
Z časami slyšiš z daloka lawy ruć.
Čorni mužojo z kmjena Makololo lē-
dma na to kedžbuja. Jich woči su zlo-
žene na jednoho z nich, kiž jim po-
wēda wo wulkotnych skutkach wót-
cow. Powēda jim wo jich mudrosći a
wušiknosći, hdyž su na hořtwu cho-
džili a kak su so z njeprēcelemi bili.
Jako bē dopowēdał, bōrbotaja tamni
přihłosujo a hladaja nětko wšitcy na
swojeho bēheho wjednika, kiž bē jara
kedžbliwje připostuchał. Bōrže po
tym lēzu do svojich skromnych hē-
tow, zo bychy so k spanju podali.

Bēly muž pak wostanje sedžo a
hlada do hašaceho wohenja. Na čo
drje myslí? Wosnje widži swoju do-
miznu, horatu krajinu w Šotiskej. Ze
swojimi bratrami a sotrami slycha na
wowku, kiž jim ze zašłosće baje. Jeje
powēdančka su podobne kaž te afri-
kanske. Spomina, kak bē swojemu
naněj Božemje prajił, z lōdžu přez
wulke morjo pućował a potom dny,
njedžele dolho po horcej afrikanskej
zemi čahał. Widži chore dźeći před
sobu, kotrymž bē pomhał. Widži jich
nanow, kak woni čitać wuknu a kak
pod jeho dohladom wulke hrjebje, ka-
nale ryja, zo bychy zahrody dosć wo-
dy mēje. Před sobu ma wulke rēki, po
kotrychž bē z čolmom a ze splawom
jēzdžil, doniž njebē přišoł k jēzorej,
kotryž njeje dotal wōčko žanoho bē-
leho wuhladało.

To wšo bē wosnje hišće raz doži-
wił a widžał. Skōnčnje pak stawa a
přikladuje někotre ščēpki a nětko po-
čina čitać čornu knižku, kotruž bē sej
z blachowego kašćika wzał. Po chwil-
ce so klaka a rēči ze svojim njebjē-
skim Wōtcom, kotremuž je do služby
stupil. Nětko dže tež won do hēty.

David Livingstone, kiž je
misionar, lēkar a slēdžer, je zaso raz
ze swojimi swērnymi towaršemi po
puću. Čornym člowjekam wēnuje
wšu swoju lubosć a jich wulkemu,
njeznatemu krajej swoju mōc. Swēdk
Chrystusowy, wučer a kublar, po-
mocnik a přecel njewēdžacych, so po-
hanskich přibohow bojacych domo-
rōdnych, wuslēdžer a pućrubar, lēkar

a dušowpastyr: tole wšitko je David
Livingstone.

Jeho domizna je Blantyre we wje-
čornej Šotiskej. W lēće 1813
– 19. mērca – so tu narodži. Nan a
mać staj chudaj. Z džesać lětami
dyrbi David na džeło chodžić, do pře-
džernje. Tehdy njeje hišće žanoho za-
konja, kiž by staršim kazał, swoje
džēci na wēsty čas do šule stać. Ni-
čtō so wo to njestara, hač so džēci
znjewuži waja abo zo so přewjele wot
nich nježada. David je mudra hlōj-
čka. Wosrjedž džēla wuknje laćansce
a přeco zaso hlada do swojeje gram-
tiki. Po wječorach dale wuknje.
Z wōsomnaće lětami ma džeło pře-
džerja. Tola David je sej hižom něšto
druhe předewžał: chce na studije a
potom jako misionari lēkar won do
swēta, haj, misionar a lēkar chce być.

Londonske misionarske towarstwo
jeho přijimuje, a da jeho na swoje
košty kublać. Zdobom studuje hač do
lěta 1840 medicinu a w Glasgowe do-
budže sej doktorski titul. Do Činy
so jemu smjērc rady chce, ale to so
jemu znemōžni.

Druhi misionar rozprawja – na-
wroćiwši so z misionarskeho pola – wo
dalokich runinach a wysokich horach
w Africe, w tutym z dawna hišće
njedowuslēdženym kraju. Nětko
Livingstone wē, hdže slyša. Přē-
čitawši ze swojimaj staršimaj
121. psalm wotpućuje 17. nowem-
bra 1840.

Z lōdžu „George“ jēdže přez At-
lantik. Džēlo na lōdži jeho jara za-
jimuje. Přihladuje kapitanej a jeho
mužam, hdyž w nocy mēsačk a hwē-
zdy wobkedžbuja, zo bychy puć lōd-
že postajili. Štwōrc lēta po puću a
w tym času so Livingstone rozwučuje
we hwēzdarstwe, štož jemu pozdži-
šo wjele pomha. Skōnčnje je lōdž
swój zamēr docpēla a nětko pućuje
Livingstone z wolacym zapřahom
přez horatu krajinu južneje Afriki.
Puće su jara wobēžne a strašne. Tola
skōnčnje dojēdže do Kurumana,
hdžež je přenja stacija misionarskeho
towarstwa. Tu widži Livingstone nje-
smērny kraj z tysac sydlišćemi před
sobu. Ženje šće njeje tu někajki bēly
člowjek pućil.

(Přichodnje dale)

Z cyrkwinskeho swēta

Architektaj z Hamburga twaritaj
tuchwilu w starym mēscē Jeruzalema
– njedaloko cyrkwje Jezusowego ro-
wa – ewangelsku šulu, kotraž zmēje
jōnu 200 arabskim holcam a hōlcam
jako pěstowarnja, ludowa a srjedzna
šula služić. Twar plaći na 700 000
hriwnow. Wšōn twarski material
mōže so jenož z wosołami na twar-
nišćo znosyć, za awta tam njeje dro-
how.

Za založenje socialneho centruma
na kromje brazilskeho wulkomēsta
Porto Alegre je so z ewangelskeje ak-
cije „Chlěb za swēt“ 133 000 hriwnow
wudało. Nimo toho chce ewangelska
wosada tohole mēsta dwaj dalšej taj-
kej socialnej centrumaj založić.

W tutym mēscē, hdžež bydli nēhdže
700 000 ludži, je 90 000 „maloqueirow“.
To su ludžo, kotřiž bydla na kromje

mēsta w hētach a jamach bjez hygie-
niskeho zastaranja, bjez kanalizacije,
bjez krutych drohow, pod mostami a
druhdže, hdžežkuli je blečk na nōc-
lěh. Chorosće a hlōd, analfabetstwo a
hrozne, njerodne žiwjenje a rozkcčēw
starých afrikanskich pohanskich kul-
tow su jenož někotre znamjenja tu-
teje bēdy.

Na sewjer mēsta Tiberias při brjoze
Genecaretskeho jēzora stejí nowa
protestantska kapała, z kotrejež je
widžeć Kfar Nahum (bibliski Kaper-
naum). Kapała bu njedawno swjatoč-
nje poswjećena. Na swjatočnosći
wobdžēlichu so zastupnicy křesćan-
skeje cyrkwje w Izraelu, izraelskeho
ministerstwa za nabožinu a wukrajni
diplomaća. Blisko protestantskeje bu
nětko tež rusko-prawoslawna kapała
natwarjena.

Oficialna delegacija Ruskeje prawoslawneje cyrkwyje pojedže lětsa w oktobru do Šwedskeje. Tamniša protestantska cyrkej je rusku delegaciju přeprosyla.

Mzda měšnikow greksko-prawoslawneje cyrkwyje budže wo měsacnje 10 procentow powyšena. Grekske knjezerstwo chce tohodla swoju podpěru, kotruž wone grekskeje cyrkwy dawa, wo 40 procentow rozmnožić. Grekscy měšnicy běchu so niskeje mzdy dla hižom husto pohóršowali a samo hrozili, zo chcedža sej we wukraju džělo pytać.

Zwuhleny kříž stareje katedrale w Coventry (Jendželska) chcedža k létu do New Yorka dowjezć a tam na swětowej wustajency wot apryla 1964 do 1965 wustajeć. Protestantiske cyrkwy chcedža tam wosebity pawiljon natwarić dać. Romsko-katolska cyrkej chce pietu Michelangela (bolsćiwu maćer) a Židža chcedža někotre manuskripty, kotrež buchu při Morwym morju namakane, wustajeć. Kříž z Coventry chcedža wyše jednoho wołtarja z napismom „Wótče wodaž“ powěsyc. Ma to być znamjo zbratřenja a wodaća w našim rozpacenym času.

Po wozjewjenju ewangelskeje cyrkwinskeje rady w Kubje wukonjeja kubanske ewangelske cyrkwyje spomozne a čile džělo. Kubanske biblijske towarstwo je loni 27 000 Biblijow, 35 000 Nowych zakonjow a 100 000 džělow z Biblije rozdžěliło. Wobydlerstwo Kuby je zwjetša katolskeho wěruwuznaća.

Na městnje prjedawšeho koncentraciskeho lěhwa Dachau pola Mníchowa chce Ewangelska cyrkej w Němskej w mjenje ewangelskich křesćanow w Němskej natwarić cyrkej na wopominanje wšitkich woporow nacionalsocialistiskich mócnarjow. Najprjedy chcychu wopomnjenksku cyrkej w Bergen-Belsenje natwarić, hdžež bě tohorunja koncentraciskij byl. Nětko pak so cyrkwinske wyšnosće rozsudžichu za Dachau, dokelž ma tele město wjele wjace wopytowarjow, wosebje tež z wukraja. A nimo toho plaći wosebje Dachauske lěhwo jako symbol nacistiskeje namocy.

Započatk meje bu w Berlinje-Plötzensee nowa katolska cyrkej z mjenom „Regina Martyrum“ poswjěćena. Wona steji na samsnym městnje, hdžež buchu w hitlerskim času přeciwnicy režima skónčowani.

ŠTÓŽ JE KNJEZOWY, NJECH PŘISTUPI

Pod tutym heslom budže naš

Serbski cyrkwinski dzeń 30. junija we Wojerecach

stać. Wšitcy so na njón zaso wjeselimo. Bóh Knjez chcył miłosćiwje wšemu našemu wotmyslenju swoje žohnowanje dać.

Naš program

Sobotu, 29. smažnika

w 15.00 hodž. zhromadžizna w Lutherowym domje z dwěmaj přednoškamaj, rozmołwu a kofejom.
Kónc we 18.00 hodž.

Štóž chce wot soboty k njedželi we Wojerecach přenocować, njech so bórze přizjewi.

*Ewangelske farstwo we Wojerecach — Hoyerswerda
při cyrkwi — Kirchplatz*

Njedželu (3. po swj. Trojicy), 30. smažnika 1963

w 10.00 hodž. swjedgeńske kemše (farar Lazar-Bukečanski)
w 12.00 hodž. wobjed (kóždy njech sej lžicu sobu přinjese)
w 13.00 hodž. bjesada ze spěwanjom a zabawu na farskej zahrodze
w 15.00 hodž. hlowna a skónčna zhromadžizna w Božim domje
Při piščelach — kaž hižo dpoždnja — Lubina Rawpowa-Holanec, spěwy fararja Alberta-Malešanskeho, přednoški.

Na tutón naš létuški cyrkwinski dzeń wosebje sylny wopyt wočakujemy, však so tola ze wšěch kónčin Serbow derje hodži do Wojerec hodjeć:

z Budyšina	7.52 hodž. (ćah)
	7.00 hodž. (omnibus)
	8.25 hodž. (omnibus)
z Pomorc	7.27 hodž. (ćah)
z Budestec	7.03 hodž. (ćah) a wšelake omnibusy
z Hućiny	7.15 hodž. (omnibus)
z Hrodzišća	5.59 hodž. (ćah)

W Radworju změjeće hodžinu a dwaceći mjeńšin časa šalku kofeja wupić. Ze železnicy je wučinjene, zo wječor zaso dom přindžeće.

z Delnjeho Wujězda	8.32 hodž. (ćah)
z Čorneho Chołmca	7.31 hodž. a 9.49 hodž. (ćah)
z Slepheho a Blunja	z omnibusom

Z radosću a džakownosću sym we Wojerecach zhonił, kak so tam wjesele na naš cyrkwinski dzeń přihotuja.

Tuž tam wšitcy rad pojedžemy — abo kaž naše heslo praji: přistupimo — přetož my chcemy wšitcy Knjezowi być. Wjeselimo so zhromadnje swojeje wěry a swojeje serbskeje rěče!

farar L a z a r - Bukečanski,
předsyda Serbskeho cyrkwinskeho dnja

Ž wosadow

Njeswaćidlo. Wosrjedž rjaneje meje dyrbjachmy swjeho něhdušeho, swěrneho kěbětara, Hermann Hode- ra, k poslednjemu měrej na Njeswaćidske pohrjebnišće přewodźeć. Zwony, kotrež běše hakle krótke njedže do toho z nami z tajkej radosću wital, jemu nětk do rowa zwonjachu. 18 lět bě won ze swojimi přiwuznymi pola nas z sprócniwosću kěbětarił. Wulka syła wosadnych přewodžeše jeho na jeho poslednim puću.

Wěčne swětlo njech so jemu swěći!

Wojerecy. Naš létuški Serbski cyrkwinski dzeń budže we Wojerecach. Tam je swěrna serbska wosada, kotrež ze samsnej swěru a lubosću superintendent Graefa ewangelijon w maćeršćinje přěduje. Dušowpastyr je ze swojej wosadu wutrobnje zwjazany. Wo tym swědčeše nanajrjeńšo tak mjenowane „Serbske popoždnje“ njedželu Quasimodogeniti (21. 4. 1963), na kotrež bě sup. Graefa serbskich wosadnych do Wojerec do Lutheroweho domu přeprosyl. Wosadni běchu so jara bohaće zešli. Serbski cyrkwinski chór spěwaše z wulkej lubosću pod nawjedowanjom superintendenta a jeho mandželskeje jutrowne kěr- luše. Farar Zyguš-Wulko-Ždžarowski porěča na wutrobne a nutrne wašnje wo jutrownym dźiwje a jutrownej radosći.

Na kóncu zaspěwachu sej zhromadźeni hišće někotre rjane, lube serbske ludowe spěwy.

To běše něšto!

Z wutrobnym Zaplać Bóh a Božemje so džakowni serbscy wosadni rozžohnowachu.

Nakład Domowina. — Wuchadźa z licencu č. 733 nowinskeho zarjada pola předsydy ministerskeje rady NDR jónkróc za měsac. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamowitsky redaktor: superintendent Gerhard Wirth - Njeswaćidski. — Čisć: III-4-9, Nowa Doba, čisćernja Domowiny w Budyšinje.